

Martina Khan

MUHAMMAD IQBÁL FILOZOFIE MELIORISMU

Posudek diplomové práce od vedoucího

Myšlenkový svět a celé filosofické a básnické dílo Muhammada Iqbála si dnes, v době rostoucího zájmu o islám, dozajista zaslouží více pozornosti, než se mu dostává. Kdysi byl Iqbál evropskými orientalisty a religionisty chápán jako nadějná perspektiva pro islám, i když nikoliv bez pochybností, zda se může prosadit. Dnes je s úctou připomínán v Pákistánu, ale západní islamologie už ho vnímá převážně jen jako významnou postavu minulosti. Diplomantka si každopádně zvolila a zpracovala téma cenné a záslužné.

V jeho zpracování vycházela převážně z publikací v češtině a v angličtině. Snažila se přitom také zvládnout základy arabštiny a urdštiny a osobními cestami a rozhovory se seznámila s indo-pákistánským prostředím. Vlastní výklad Iqbála založila hlavně na myšlenkách, které vložil do své pozoruhodné práce *Rekonstrukce náboženského myšlení v islámu*. Důležitou ideu člověka jako tvůrce, pokračovatele v díle Stvořitelově, pak rozvinul s velkou působivou silou ve své poezii. Tyto aspekty diplomantka vnímá a reflektuje. Bohužel ale její práce trpí řadou nedostatků.

V kapitolách 1.2 a 1.4 o iqbálovském bádání u nás opomíjí některé texty: jednak překlady a komentáře J. Marka v knize *Hlas karavanního zvonku* (Odeon 1977), jednak obsáhlou hodnotící pasáž, kterou jsem zařadil do svého skriptu *Moderní islám I* (SPN 1971, s. 78-80). Citoval jsem tam i hodnocení W.C.Smithe, které by bylo vhodné i v recenzované práci: „Je velký, protože v teorii dosáhl realistického náboženství. Nikdy ho ale nedosáhl v praxi...”

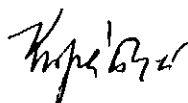
Velkou část výtek, které adresuji diplomantce, se týká jazykových neobratností, poklesků stylistických i pravopisných (včetně i/y). K těmto slabinám se přimykají i některé nesprávné přepisy. Za zvláštní paradox lze označit, že autorka na jedné straně uvádí tabulku transliterace z arabského písma v arabských, perských a urdských textech (s. 8) a na druhé straně nerespektuje vžitý odborný úzus. Vyznačovat na začátku jména Iqbál hamzu (Iqbál) je naprosto zbytečné, nedělá se to. Vyloženou

chybou je psaní slova *širk* (přidružování k Bohu, polyteismus) s qáfem namísto káfem (s. 44). Inspirace má být *wahj* (52), stížnost persky *šakwá* nebo *šikuh* (56). Určité věcné pochyby vzbuzuje autorčin výklad o Iqbálově pojetí pádu prvního lidského páru v ráji (44): je nepřesný, zatímco tato kapitola Iqbálova díla je velmi silná, velmi sugestivní. (Podle mého soudu předjímá E. Fromma.)

Jako naopak dobré stránky předkládané diplomové práce hodnotím autorčin nápad příležitostných srovnání s A. Izetbegovičem a řadu podnětných otázek, k nimž v jejím celkovém hodnocení Iqbálovo dílo ústí. Zajímavým doplňkem práce jsou fotografie s iqbálovskou tematikou, zčásti autorčiny vlastní.

Práci doporučuji k obhajobě. S politováním, že ji znehodnocují jazykové poklesky, navrhuji klasifikaci dobře.

V Praze dne 23. srpna 2010

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.